

**VISOKA ŠKOLA eMPIRICA
BRČKO DISTRIKT BiH**

ETIČKI KODEKS

**NASTAVNIKA I SARADNIKA
VISOKE ŠKOLE eMPIRICA BRČKO DISTRIKT BiH**

Brčko, juli 2026. godine

Na osnovu člana 53. stav (1) tačke a), b), d) i e) Zakona o visokom obrazovanju u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, broj 21/24 – prečišćeni tekst i 4/26) i Statuta Visoke škole eMPIRICA Brčko distrikt BiH, Senat Visoke škole eMPIRICA Brčko distrikt BiH, na sjednici održanoj u julu 2026. godine, donosi

ETIČKI KODEKS

NASTAVNIKA I SARADNIKA

VISOKE ŠKOLE eMPIRICA BRČKO DISTRIKT BiH

I OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

(Predmet Kodeksa)

- (1) Ovim etičkim kodeksom (u daljem tekstu: Kodeks) utvrđuju se etička načela, standardi profesionalnog ponašanja i pravila akademskog integriteta nastavnika, saradnika, istraživača i drugih lica angažovanih u nastavnom, naučnoistraživačkom i stručnom radu Visoke škole eMPIRICA Brčko distrikt BiH.
- (2) Kodeksom se uređuju naročito odnos prema studentima, kolegama i drugim zaposlenima, izvođenje nastave i provjera znanja, istraživanje i objavljivanje rezultata, autorstvo i intelektualna svojina, sukob interesa, korištenje institucionalnih resursa i postupanje u slučaju sumnje na povredu Kodeksa.

Član 2.

(Cilj Kodeksa)

- (1) Cilj Kodeksa je očuvanje dostojanstva akademske profesije, povjerenja u Visoku školu i vjerodostojnosti nastavnog, naučnog i stručnog rada.
- (2) Primjena Kodeksa treba da podstiče kulturu čestitosti, odgovornosti, međusobnog poštovanja, otvorenog dijaloga i kontinuiranog unapređivanja kvaliteta.

Član 3.

(Područje primjene)

- (1) Kodeks se primjenjuje na nastavnike i saradnike u radnom odnosu, nastavnike i saradnike angažovane po drugom pravnom osnovu, gostujuće nastavnike, istraživače, mentore, članove komisija i druga lica koja u ime ili za račun Visoke škole učestvuju u akademskim aktivnostima (u daljem tekstu: akademsko osoblje).
- (2) Akademsko osoblje dužno je da se pridržava Kodeksa u prostorijama Visoke škole, u digitalnom okruženju, na terenskom radu, stručnoj praksi, konferencijama, projektima i drugim aktivnostima povezanim sa Visokom školom.
- (3) Odredbe Kodeksa primjenjuju se i na ponašanje izvan aktivnosti iz stava (2) ovog člana kada postoji neposredna i ozbiljna veza sa obavljanjem akademske funkcije ili kada takvo ponašanje može ugroziti prava drugih članova akademske zajednice ili povjerenje u akademski rad.

Član 4.

(Značenje izraza)

(1) U smislu ovog Kodeksa pojedini izrazi imaju sljedeće značenje:

- a) akademski integritet je dosljedno postupanje u skladu sa načelima čestitosti, pouzdanosti, pravičnosti, poštovanja i odgovornosti u svim akademskim aktivnostima;
- b) sukob interesa je situacija u kojoj privatni, porodični, poslovni, politički, finansijski ili drugi interes može uticati ili stvoriti razuman utisak da utiče na nepristrasno obavljanje dužnosti;
- c) uznemiravanje je neželjeno ponašanje koje ima za cilj ili posljedicu povredu dostojanstva lica i stvaranje zastrašujućeg, neprijateljskog, ponižavajućeg ili uvredljivog okruženja;
- d) odmazda je svaka štetna radnja ili prijetnja prema licu zato što je u dobroj vjeri prijavilo moguću povredu, dalo iskaz, dostavilo dokaz ili učestvovalo u etičkom postupku;
- e) generativni sistem vještačke inteligencije je digitalni alat koji na osnovu korisničkog zahtjeva stvara ili preoblikuje tekst, kod, sliku, zvuk, podatke ili drugi sadržaj.

(2) Izrazi upotrijebljeni u jednom gramatičkom rodu odnose se bez diskriminacije na sva lica.

Član 5.

(Odnos prema drugim propisima)

- (1) Kodeks se primjenjuje zajedno sa zakonom, Statutom, opštim aktima Visoke škole, pravilima struke, pravilima finansijera istraživanja i obavezujućim etičkim standardima za pojedine oblasti.
- (2) Ako je za određenu oblast propisan stroži standard profesionalnog ili istraživačkog ponašanja, primjenjuje se taj standard.
- (3) Primjena Kodeksa ne isključuje građansku, disciplinsku, radnopravnu, prekršajnu ili krivičnu odgovornost utvrđenu zakonom i drugim aktima.

II TEMELJNA ETIČKA NAČELA

Član 6.

(Zakonitost, savjesnost i odgovornost)

- (1) Akademsko osoblje obavlja dužnosti zakonito, savjesno, stručno, blagovremeno i odgovorno, vodeći računa o kvalitetu rada i posljedicama svojih odluka.
- (2) Lično je odgovorno za sadržaj, odluke i radnje koje preduzima, uključujući rad izvršen uz pomoć drugih lica, vanjskih usluga, digitalnih ili automatizovanih alata.
- (3) Nije dopušteno pozivati se na nalog, praksu ili interes Visoke škole radi opravdavanja postupka koji je protivan zakonu ili ovom Kodeksu.

Član 7.

(Akademska sloboda i odgovornost)

- (1) Akademsko osoblje ima slobodu istraživanja, poučavanja, stručnog stvaralaštva i javnog iznošenja stručno utemeljenih stavova, u granicama zakona i prava drugih.
- (2) Akademsko sloboda podrazumijeva obavezu oslanjanja na provjerljive činjenice, priznate metode i argumentovanu raspravu, kao i spremnost da se vlastiti stav preispita u svjetlu novih dokaza.
- (3) Nije dopušteno zloupotrebljavati akademsku slobodu radi diskriminacije, širenja svjesno neistinitih tvrdnji, zastrašivanja ili nametanja političkih, vjerskih, komercijalnih i drugih ličnih uvjerenja studentima i kolegama.

Član 8.

(Čestitost i istinoljubivost)

- (1) Akademsko osoblje predstavlja svoje kvalifikacije, iskustvo, rezultate, doprinose i izvore tačno, potpuno i bez obmane.
- (2) Nije dopušteno prikrivati relevantne činjenice, davati netačne ili obmanjujuće podatke, falsifikovati dokumentaciju, prisvajati tuđi doprinos niti svjesno dovoditi druge u zabludu.
- (3) Uočena bitna greška u nastavnom materijalu, ocjeni, izvještaju, istraživanju ili objavljenom radu ispravlja se bez neopravdanog odlaganja.

Član 9.

(Dostojanstvo, ravnopravnost i nediskriminacija)

- (1) Akademsko osoblje poštuje dostojanstvo, privatnost, autonomiju i različitost svakog lica i doprinosi sigurnom, uključivom i podsticajnom akademskom okruženju.
- (2) Zabranjena je neposredna ili posredna diskriminacija po bilo kojem ličnom svojstvu, kao i govor mržnje, ponižavanje, ismijavanje, stigmatizacija, isključivanje i drugi oblici neprijateljskog postupanja.
- (3) Različito postupanje dopušteno je samo kada je zasnovano na legitimnom akademskom cilju, objektivnim kriterijima i srazmjerno je tom cilju, uključujući razumno prilagođavanje radi ravnopravnog pristupa obrazovanju.

Član 10.

(Nezavisnost, nepristrasnost i pravičnost)

- (1) Akademsko osoblje donosi akademske i stručne odluke nezavisno, nepristrasno, na osnovu relevantnih činjenica i unaprijed poznatih kriterijuma.
- (2) Nije dopušteno davati prednost ili stavljati u nepovoljniji položaj lice zbog privatnog odnosa, pripadnosti, pritiska, koristi, osvete ili drugog razloga koji nije akademski relevantan.
- (3) U radu komisija, recenziranju, izborima, napredovanju, raspodjeli resursa i drugim postupcima primjenjuju se jednaki standardi na sva lica u uporedivom položaju.

Član 11.

(Stručnost i kontinuirano usavršavanje)

- (1) Akademsko osoblje prihvata samo obaveze za koje ima odgovarajuća znanja, vještine, vrijeme i druge potrebne kapacitete.
- (2) Dužno je da redovno unapređuje stručne, nastavničke, istraživačke i digitalne kompetencije i da prati razvoj svoje oblasti, metodike nastave i standarda akademskog integriteta.
- (3) Kada je za kvalitetno izvršenje zadatka potrebno dodatno znanje, akademsko osoblje traži stručnu pomoć ili predlaže angažovanje odgovarajućeg lica.

Član 12.

(Povjerljivost i zaštita podataka)

- (1) Akademsko osoblje čuva povjerljive podatke do kojih dođe u radu, naročito lične podatke studenata i zaposlenih, neobjavljene rezultate, ispitne materijale, recenzije, poslovne tajne i podatke zaštićene ugovorom ili zakonom.
- (2) Povjerljivi podaci prikupljaju se i koriste samo u određenu i opravdanu svrhu, u najmanjem potrebnom obimu, uz odgovarajuće tehničke i organizacione mjere zaštite.
- (3) Obaveza povjerljivosti traje i nakon prestanka angažmana, osim kada je otkrivanje propisano zakonom, odobreno od ovlaštenog lica ili neophodno radi prijave ozbiljnog ugrožavanja prava, sigurnosti ili javnog interesa.

Član 13.

(Društvena i ekološka odgovornost)

- (1) Akademsko osoblje koristi znanje na dobrobit društva, poštuje ljudska prava i vodi računa o mogućim društvenim, sigurnosnim i ekološkim posljedicama nastavnog, istraživačkog i stručnog rada.
- (2) Rizici i moguće štetne primjene rezultata procjenjuju se razumno i blagovremeno, a mjere za njihovo sprečavanje ili ublažavanje dokumentuju se kada je to primjenjivo.

III NASTAVNI RAD I ODNOS PREMA STUDENTIMA

Član 14.

(Izvođenje nastave)

- (1) Akademsko osoblje priprema i izvodi nastavu u skladu sa studijskim programom, silabusom, akademskim kalendarom i savremenim saznanjima, redovno i u utvrđenom terminu i trajanju.
- (2) Studentima se blagovremeno saopštavaju ishodi učenja, sadržaj predmeta, način rada, obaveze, kriterijumi ocjenjivanja, dozvoljeni izvori i alati, rokovi i način komunikacije.
- (3) Nastava se organizuje tako da podstiče razumijevanje, kritičko mišljenje, samostalan rad, dijalog i primjenu znanja, bez ideološke, političke, vjerske ili komercijalne indoktrinacije.
- (4) Izostanak ili izmjena termina nadoknađuje se i evidentira u skladu sa opštim aktima Visoke škole.

Član 15.

(Dostupnost i podrška studentima)

- (1) Akademsko osoblje obezbjeđuje konsultacije i razumno je dostupno studentima putem unaprijed objavljenih kanala i termina.
- (2) Na akademska pitanja odgovara jasno, uljudno i u primjerenom roku, bez favorizovanja pojedinaca ili grupa.
- (3) Studentu kojem je potrebna dodatna podrška ukazuje se na dostupne institucionalne mehanizme, uz poštovanje njegove privatnosti i granica akademske uloge nastavnika ili saradnika.

Član 16.

(Provjera znanja i ocjenjivanje)

- (1) Provjera znanja i ocjenjivanje zasnivaju se na objavljenim ishodima učenja i kriterijima, stvarno pokazanom znanju, vještinama i kompetencijama studenta.
- (2) Isti kriterijumi primjenjuju se dosljedno na sve studente u uporedivim uslovima, uz dopuštena razumna prilagođavanja.
- (3) Nije dopušteno mijenjati kriterijume na štetu studenata nakon početka provjere, postavljati zahtjeve koji nisu povezani sa predmetom, koristiti ocjenu kao sredstvo pritiska ili odmazde niti ocjenjivanje povjeriti neovlaštenom licu.
- (4) Studentu se, u skladu sa opštim aktima, omogućava uvid u ocijenjeni rad i obrazloženje ocjene, uz zaštitu integriteta ispitnog materijala.

Član 17.

(Profesionalni odnos sa studentima)

- (1) Odnos akademskog osoblja prema studentima zasniva se na poštovanju, profesionalnoj distanci, pravičnosti, nenasilnoj komunikaciji i svijesti o neravnoteži moći.
- (2) Zabranjeno je vrijeđanje, prijetnja, ucjena, zastrašivanje, izlaganje poruzi, neprimjereno komentarisanje izgleda ili privatnog života, zahtijevanje ličnih usluga, iskorištavanje studentskog rada i svaki drugi oblik zloupotrebe autoriteta.
- (3) Nije dopušteno uslovljavati pristup nastavi, ispitu, ocjeni, mentorstvu, preporuci ili drugom akademskom pravu kupovinom literature, plaćenom uslugom, članstvom, političkom ili drugom podrškom, osim troškova izričito odobrenih i jednako primjenjivih na sve studente.

Član 18.

(Uznemiravanje, seksualno uznemiravanje i nasilje)

- (1) Zabranjeni su svaki oblik uznemiravanja, seksualnog uznemiravanja, rodno zasnovanog uznemiravanja, proganjanja, mobinga, prijetnje i fizičkog ili digitalnog nasilja.
- (2) Seksualno uznemiravanje obuhvata neželjeno verbalno, neverbalno, pisano, vizuelno, digitalno ili fizičko ponašanje seksualne prirode koje vrijeđa dostojanstvo lica ili stvara zastrašujuće, neprijateljsko, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje.

- (3) Posebno je zabranjeno uslovljavanje akademske koristi ili izbjegavanja štete prihvatanjem ponašanja seksualne prirode.
- (4) Akademske osoblje koje sazna za neposredan rizik po sigurnost lica postupa bez odlaganja u skladu sa zakonom i internim procedurama.

Član 19.

(Bliski odnosi i neravnoteža moći)

- (1) Akademske osoblje ne smije započeti niti održavati intimni ili drugi bliski odnos sa studentom o čijoj nastavi, ocjenjivanju, mentorstvu, stipendiji, disciplinskom statusu, zapošljavanju ili drugom akademskom pravu neposredno odlučuje, kada takav odnos ugrožava ili stvara razuman utisak da ugrožava nepristrasnost i slobodu pristanka.
- (2) Ako bliski odnos postoji ili nastane, akademsko osoblje ga bez odlaganja povjerljivo prijavljuje direktoru ili drugom ovlaštenom licu i izuzima se iz odlučivanja, a Visoka škola obezbjeđuje alternativno akademsko postupanje bez štete za studenta.
- (3) Odredbe ovog člana primjenjuju se i na porodične, poslovne, finansijske i druge odnose koji mogu uticati na akademsku nepristrasnost.

Član 20.

(Mentorstvo i akademsko usmjeravanje)

- (1) Mentor pruža blagovremeno, stručno i konstruktivno usmjeravanje, dogovara realne obaveze i rokove i podstiče samostalnost kandidata.
- (2) Mentor ne prisvaja ideje, podatke, kod, rezultate ili autorstvo studenta i ne zahtijeva poslove koji nisu opravdano povezani sa učenjem, istraživanjem ili projektom.
- (3) Doprinos studenta radu, projektu ili publikaciji priznaje se pravično, u skladu sa pravilima autorstva i intelektualne svojine.
- (4) Mentor blagovremeno upozorava na nedostatke, rizike i moguća kršenja akademskog integriteta i čuva povjerljivost rada prije njegovog odobrenog objavljivanja.

Član 21.

(Nastavni materijali i literatura)

- (1) Akademske osoblje preporučuje relevantnu, dostupnu i savremenu literaturu i, kada je moguće, vodi računa o finansijskoj i digitalnoj pristupačnosti nastavnih materijala.
- (2) Nije dopušteno prisiljavati studente da kupuju publikaciju čiji je autor nastavnik ili sa njim povezano lice ako postoji primjerena i zakonito dostupna alternativa ili ako kupovina nije stvarno potrebna za ostvarivanje ishoda učenja.
- (3) Tuđi materijali koriste se uz navođenje izvora i poštovanje autorskog prava, licenci i uslova korištenja.

Član 22.

(Podsticanje akademskog integriteta studenata)

- (1) Akademske osoblje jasno objašnjava studentima pravila dopuštene saradnje, citiranja, korištenja izvora, digitalnih i AI alata i posljedice akademske nečestitosti.

- (2) Sumnja na plagijat, nedozvoljenu pomoć, lažno predstavljanje, falsifikovanje podataka ili drugi oblik akademske nečestitosti provjerava se nepristrasno i u skladu sa propisanim postupkom, bez javnog etiketiranja studenta.
- (3) Akademske osoblje ne pomaže studentu da zaobiđe pravila, ne izrađuje rad umjesto studenta i ne prikriva utvrđenu povredu akademskog integriteta.

IV NAUČNOISTRAŽIVAČKI, STRUČNI I PUBLICISTIČKI RAD

Član 23.

(Načela istraživačkog integriteta)

- (1) Istraživački i stručni rad zasniva se na pouzdanosti u planiranju i metodama, poštenju u izvođenju i saopštavanju, poštovanju učesnika, kolega, društva i životne sredine te odgovornosti za cjelokupan proces i njegove posljedice.
- (2) Istraživač postupa nezavisno od nedopuštenog političkog, finansijskog, ideološkog, komercijalnog ili drugog uticaja i transparentno navodi relevantne izvore finansiranja i interese.

Član 24.

(Planiranje i sprovođenje istraživanja)

- (1) Istraživanje se planira i sprovodi pažljivo, primjenom metoda primjerenih istraživačkom pitanju i pravilima discipline, uz razumnu procjenu rizika, resursa i mogućih ograničenja.
- (2) Postupci, odluke, promjene metodologije i korišteni alati dokumentuju se u mjeri potrebnoj da se omoguće provjera, sljedivost i, kada je primjenljivo, ponovljivost rezultata.
- (3) Sredstva, oprema i materijali namijenjeni istraživanju koriste se namjenski, ekonomično i u skladu sa odobrenim planom, ugovorom i pravilima finansijera.

Član 25.

(Istraživački podaci i materijali)

- (1) Podaci i istraživački materijali prikupljaju se, obrađuju, pohranjuju, štite, čuvaju i, kada je dopušteno, dijele u skladu sa zakonom, etičkim odobrenjem, ugovorom i pravilima struke.
- (2) Izvor, porijeklo, izmjene i verzije podataka dokumentuju se, a pristup se ograničava prema osjetljivosti i legitimnim pravima drugih.
- (3) Nije dopušteno bez opravdanja uništiti, sakriti, uskratiti ili izmijeniti podatke koji su potrebni za provjeru rezultata, niti ih čuvati kraće od propisanog ili ugovorenog roka.
- (4) Otvoreni pristup i dijeljenje podataka podstiču se kada su saglasni sa zaštitom ličnih podataka, povjerljivošću, intelektualnom svojinom, sigurnošću i pravima učesnika.

Član 26.

(Istraživanja koja uključuju ljude i osjetljive podatke)

- (1) Prije istraživanja koje uključuje ljude, intervencije, osjetljive lične podatke ili druge etički osjetljive postupke pribavlja se odobrenje nadležnog tijela kada je ono propisano ili zahtijevano pravilima struke, finansijera ili izdavača.

- (2) Učešće je dobrovoljno i zasniva se na razumljivoj informisanosti o svrsi, postupcima, rizicima, koristima, obradi podataka i pravu na odustajanje, osim kada zakonito odobrena metodologija dopušta drugačije.
- (3) Posebna pažnja posvećuje se ranjivim grupama, neravnoteži moći, sprečavanju štete, minimiziranju podataka i zaštiti identiteta učesnika.

Član 27.

(Autorstvo i priznanje doprinosa)

- (1) Autorstvo pripada licu koje je dalo značajan intelektualni doprinos radu, učestvovalo u izradi ili kritičkoj reviziji teksta, odobrilo konačnu verziju i prihvatilo odgovornost za svoj doprinos i integritet rada.
- (2) Redoslijed autora i pojedinačni doprinosi dogovaraju se što ranije, preispituju kada se doprinosi promijene i potvrđuju prije predaje rada.
- (3) Nije dopušteno počasnno, poklonjeno, prisilno ili skriveno autorstvo, izostavljanje zaslužnog autora niti uslovljavanje mentorstva, ocjene, napredovanja ili druge koristi neopravdanim uvrštavanjem u autore.
- (4) Doprinosi koji ne ispunjavaju uslove za autorstvo, izvori finansiranja, tehnička pomoć i relevantni interesi navode se na odgovarajući način.

Član 28.

(Teške povrede istraživačkog integriteta)

- (1) Teške povrede istraživačkog integriteta su naročito:
 - a) izmišljanje podataka, rezultata, izvora, učesnika ili postupaka;
 - b) neopravdano mijenjanje, izostavljanje, prikrivanje ili selektivno predstavljanje podataka, slika, metoda ili rezultata;
 - c) prisvajanje tuđeg teksta, ideje, strukture, podataka, koda, slike, metode ili drugog intelektualnog doprinosa bez odgovarajućeg priznanja izvora;
 - d) namjerno ometanje, uništavanje ili neovlašteno mijenjanje tuđeg istraživanja, podataka ili opreme;
 - e) svjesno prikrivanje teške povrede ili vršenje odmazde prema licu koje je u dobroj vjeri prijavljuje.
- (2) Procjena povrede uzima u obzir namjeru, stepen nepažnje, posljedice, ponavljanje, položaj i obaveze lica te preduzete mjere ispravke.

Član 29.

(Druge neprihvatljive istraživačke i publikacijske prakse)

- (1) Neprihvatljive prakse obuhvataju naročito:
 - a) višestruko objavljivanje suštinski istog rada bez transparentnog navođenja prethodnog objavljivanja;
 - b) neopravdano usitnjavanje rezultata radi uvećavanja broja publikacija;
 - c) selektivno, obmanjujuće ili nepotrebno citiranje i dogovaranje uzajamnog citiranja;

- d) nepotpuno prikazivanje metoda, ograničenja, negativnih rezultata ili relevantnih sukoba interesa;
- e) korištenje lažnih identiteta, kupljenih radova, tvornica radova, predatorskih časopisa ili konferencija i manipulacija recenzentskim postupkom;
- f) samoplagijat kojim se čitalac dovodi u zabludu o izvornosti ili obimu novog doprinosa;
- g) neopravdano uskraćivanje zasluženog pristupa podacima, opremi ili rezultatima saradnicima.

Član 30.

(Objavljivanje i ispravljanje naučnih rezultata)

- (1) Rezultati se saopštavaju tačno, potpuno, razumljivo i bez preuveličavanja, uz navođenje metoda, ograničenja, izvora finansiranja, relevantnih interesa i prethodnih povezanih radova.
- (2) Autor prije predaje provjerava ugled i praksu izdavača ili organizatora i ne učestvuje u postupcima koji zaobilaze stručnu provjeru ili obmanjuju o kvalitetu publikacije.
- (3) Ako nakon objavljivanja sazna za bitnu grešku ili povredu integriteta, autor bez neopravdanog odlaganja sarađuje sa koautorima, Visokom školom i izdavačem radi ispravke, dopune, izražavanja zabrinutosti ili povlačenja rada.
- (4) Javno saopštavanje preliminarne rezultata mora biti jasno označeno i ne smije stvarati neopravdanu sigurnost ili prikrivati značajne rizike i ograničenja.

Član 31.

(Recenziranje, evaluacija i rad u komisijama)

- (1) Recenzent i član komisije postupa stručno, blagovremeno, povjerljivo, nezavisno i argumentovano, ocjenjujući predmet rada prema relevantnim kriterijumima.
- (2) Prije prihvatanja zadatka prijavljuje nedostatak stručnosti ili mogući sukob interesa i izuzima se kada nepristrasnost nije moguće obezbijediti.
- (3) Neobjavljene ideje, podaci ili materijali ne smiju se koristiti za ličnu korist, ustupati drugima niti uključivati u vlastiti rad bez izričite dozvole nosioca prava.
- (4) Zabranjeno je namjerno usporavati postupak, zahtijevati neopravdano citiranje vlastitih radova, kontaktirati autora protivno pravilima postupka ili davati uvredljive i neargumentovane ocjene.

Član 32.

(Intelektualna svojina)

- (1) Akademsko osoblje poštuje autorsko i srodna prava, prava industrijske svojine, licence, ugovore, poslovne tajne i prava Visoke škole, studenata, saradnika i trećih lica.
- (2) Prije početka zajedničkog ili naručenog rada, kada je to opravdano, uređuju se prava na rezultate, pristup podacima, objavljivanje, komercijalizaciju i priznanje doprinosa.
- (3) Naziv Visoke škole, njen znak, infrastruktura i institucionalna pripadnost ne koriste se na način koji stvara lažan utisak odobrenja, vlasništva ili službenog stava.

Član 33.

(Digitalni i AI alati)

- (1) Digitalni, automatizovani i AI alati koriste se u nastavi, istraživanju, evaluaciji i administrativnom radu samo kada je njihova upotreba zakonita, primjerena svrsi, metodološki opravdana i usklađena sa pravilima Visoke škole, finansijera, struke i izdavača.
- (2) Akademsko osoblje provjerava tačnost, pristrasnost, izvore, autorskopravni status i moguće štetne posljedice rezultata alata i zadržava punu ljudsku odgovornost za konačni sadržaj i odluku.
- (3) Nije dopušteno unositi povjerljive, lične, ispitne ili neobjavljene istraživačke podatke u vanjski sistem bez odgovarajućeg pravnog osnova, zaštitnih mjera i odobrenja.
- (4) Značajna upotreba AI ili automatizovanih alata pri stvaranju, analizi, prevođenju ili oblikovanju akademskog sadržaja navodi se transparentno kada to zahtijevaju priroda doprinosa, pravila struke, zadatka, finansijera ili izdavača.
- (5) AI alat ne može biti autor, recenzent koji samostalno odlučuje, zamjena za nastavničku procjenu niti osnov za odluku koja proizvodi akademske posljedice bez primjerene ljudske provjere.

V ODNOSI U AKADEMSKOJ ZAJEDNICI I INSTITUCIONALNA ODGOVORNOST

Član 34.

(Kolegijalnost i profesionalna saradnja)

- (1) Odnos prema kolegama i drugim zaposlenima zasniva se na poštovanju, povjerenju, argumentovanoj kritici, razmjeni znanja, pravičnoj podjeli obaveza i priznavanju doprinosa.
- (2) Nije dopušteno širiti svjesno neistinite ili zlonamjerne tvrdnje, ometati rad, uskraćivati relevantne informacije, prisvajati zasluge, neopravdano potkopavati profesionalni ugled ili koristiti institucionalni položaj za lični obračun.
- (3) Stručna neslaganja rješavaju se činjenicama i argumentima, uz poštovanje slobode mišljenja i ličnog dostojanstva.

Član 35.

(Rukovođenje, nadzor i razvoj saradnika)

- (1) Lice koje rukovodi, nadzire, mentorira ili raspoređuje rad postupa transparentno, pravično i u granicama ovlaštenja, daje jasne zadatke i povratne informacije i obezbjeđuje razumnu podršku profesionalnom razvoju.
- (2) Zabranjena je zloupotreba hijerarhijskog položaja, prekomjerno ili ponižavajuće opterećivanje, prisvajanje tuđeg rada, uskraćivanje prilika iz neakademske razloga i stvaranje pritiska da se prekrše etička ili profesionalna pravila.
- (3) Posebno se štite akademska sloboda i profesionalni razvoj mlađih istraživača, saradnika, lica angažovanih na određeno vrijeme i drugih lica u ranjivijem položaju.

Član 36.

(Sukob interesa i izuzeće)

- (1) Akademsko osoblje sprečava, prepoznaje i blagovremeno prijavljuje stvarni, potencijalni ili prividni sukob interesa nadležnom licu ili tijelu.
- (2) Lice u sukobu interesa ne učestvuje u raspravi, pristupu povjerljivim materijalima, ocjenjivanju, glasanju ili drugom odlučivanju o konkretnom pitanju, osim u obimu potrebnom da pruži tražene činjenice.
- (3) O prijavi sukoba interesa i načinu njegovog upravljanja sačinjava se odgovarajuća evidencija, uz zaštitu ličnih i povjerljivih podataka.
- (4) Neprijavljivanje sukoba interesa predstavlja povredu Kodeksa i kada nije dokazano da je odluka stvarno bila pristrasna, ako je postojala razumna obaveza prijavljivanja.

Član 37.

(Pokloni, koristi i vanjski angažman)

- (1) Akademsko osoblje ne traži niti prihvata novac, poklon, uslugu, gostoprimstvo, popust, obećanje ili drugu korist koja može uticati ili stvoriti utisak da utiče na njegovu akademsku ili stručnu odluku.
- (2) Simboličan poklon uobičajene i male vrijednosti može se prihvatiti samo ako nije povezan sa ocjenjivanjem, izborom, nabavkom, ugovaranjem ili drugom odlukom o pravima i interesima davaoca i ako nije zabranjen drugim aktom.
- (3) Vanjski angažman mora biti u skladu sa zakonom i opštim aktima, ne smije ometati obaveze prema Visokoj školi, koristiti povjerljive podatke ili resurse bez odobrenja niti stvarati zabunu o tome u čije ime lice nastupa.

Član 38.

(Korištenje resursa i službenog položaja)

- (1) Prostor, oprema, sredstva, informacioni sistemi, podaci, radno vrijeme i druga dobra Visoke škole koriste se odgovorno, ekonomično, sigurno i prvenstveno za odobrene nastavne, istraživačke, stručne i institucionalne svrhe.
- (2) Nije dopušteno koristiti službeni položaj ili resurse radi nedopuštene privatne koristi, političke promocije, pogodovanja povezanom licu, neovlaštenog pristupa podacima ili obavljanja posla koji je u konkurenciji sa Visokom školom protivno zakonu ili ugovoru.
- (3) Akademsko osoblje štiti pristupne podatke, prijavljuje sigurnosni incident i ne zaobilazi tehničke ili organizacione mjere zaštite.

Član 39.

(Javno istupanje i društvene mreže)

- (1) U javnom istupanju akademsko osoblje jasno razlikuje lični stručni stav od službenog stava Visoke škole, osim kada je ovlašteno da nastupa u njeno ime.
- (2) Akademsko zvanje i pripadnost Visokoj školi ne koriste se radi davanja lažnog autoriteta tvrdnjama izvan područja stručnosti ili prikriivanja sponzorstva i drugih interesa.

- (3) Na društvenim mrežama i drugim digitalnim kanalima primjenjuju se ista pravila tačnosti, poštovanja, povjerljivosti, zaštite podataka i nediskriminacije kao i u neposrednoj komunikaciji.
- (4) Kritika Visoke škole, njenih odluka ili članova dopuštena je kada je činjenično utemeljena i iznesena na profesionalan način; ne smije biti predmet odmazde samo zato što je argumentovana i data u dobroj vjeri.

Član 40.

(Dužnost reagovanja)

- (1) Akademsko osoblje koje opravdano sumnja na ozbiljnu povredu Kodeksa preduzima razumnu radnju u okviru svoje uloge: traži savjet, sprečava neposrednu štetu, čuva dokaze ili podnosi prijavu nadležnom licu ili tijelu.
- (2) Nije dopušteno svjesno ignorisati, prikrivati ili pomagati povredu, ometati provjeru, nagovarati lice na lažan iskaz niti uništavati ili mijenjati relevantne podatke.
- (3) Prijava se podnosi u dobroj vjeri. Svjesno lažna ili zlonamjerna prijava predstavlja povredu Kodeksa, dok prijava koja nije potvrđena sama po sebi ne predstavlja takvu povredu.

VI ETIČKA KOMISIJA I POSTUPAK

Član 41.

(Etička komisija)

- (1) Senat imenuje Etičku komisiju kao nepristrasno savjetodavno tijelo za praćenje primjene Kodeksa, davanje mišljenja, razmatranje prijava i predlaganje mjera.
- (2) Etička komisija ima najmanje tri člana, od kojih je većina iz reda akademskog osoblja. Senat pri imenovanju vodi računa o stručnosti, integritetu, rodnoj zastupljenosti i izbjegavanju trajnih sukoba interesa.
- (3) Mandat, način rada i administrativnu podršku Etičkoj komisiji uređuje Senat posebnom odlukom ili poslovníkom, u skladu sa ovim Kodeksom.
- (4) Član Etičke komisije je nezavisan u radu i ne smije primati uputstva o ishodu pojedinačnog predmeta.

Član 42.

(Izuzeće i povjerljivost članova)

- (1) Član Etičke komisije prijavljuje svaku okolnost koja može dovesti u sumnju njegovu nepristrasnost i ne učestvuje u predmetu u kojem postoji sukob interesa, blizak odnos, ranije neposredno učešće ili drugi opravdan razlog.
- (2) O izuzeću člana odlučuje Etička komisija bez njegovog učešća, a o izuzeću većine članova ili predsjednika odlučuje Senat.
- (3) Članovi i lica koja pružaju podršku potpisuju izjavu o povjerljivosti i čuvaju podatke iz predmeta i nakon prestanka mandata ili angažmana.

Član 43.

(Podnošenje prijave)

- (1) Prijavu može podnijeti student, zaposlenik, angažovano lice, organ Visoke škole ili drugo lice koje ima neposredno saznanje o mogućoj povredi Kodeksa.
- (2) Prijava se podnosi u pisanom ili elektronskom obliku Etičkoj komisiji ili ovlaštenom prijemnom mjestu i, kada je moguće, sadrži opis događaja, vrijeme i mjesto, lice na koje se odnosi, raspoložive dokaze i kontakt podnosioca.
- (3) Anonimna prijava može se razmatrati ako sadrži dovoljno konkretnih i provjerljivih podataka, imajući u vidu mogućnost pravičnog postupka.
- (4) Ako prijava ukazuje na neposrednu opasnost, moguću krivičnu radnju, nasilje ili ozbiljno ugrožavanje prava, Etička komisija je bez odlaganja prosljeđuje nadležnom organu ili ovlaštenom licu, bez prejudiciranja odgovornosti.

Član 44.

(Prethodna provjera)

- (1) Etička komisija najkasnije u roku od 15 dana od prijema vrši prethodnu provjeru nadležnosti, razumljivosti i postojanja minimalnih činjenica koje opravdavaju dalje postupanje.
- (2) Etička komisija može zatražiti dopunu prijave, spojiti povezane predmete, uputiti pitanje drugom nadležnom tijelu ili odbaciti prijavu koja je očigledno neosnovana, nerazumljiva, izvan područja Kodeksa ili o kojoj je pravosnažno odlučeno bez novih bitnih činjenica.
- (3) Odluka o odbacivanju ili ustupanju prijave kratko se obrazlaže i dostavlja podnosiocu ako je poznat, uz obavještenje o mogućem drugom nadležnom postupku.
- (4) Rokovi iz ovog poglavlja mogu se produžiti zbog složenosti predmeta, odsustva učesnika ili potrebe za stručnim vještačenjem, uz evidentiranje i obavješćavanje stranaka o razlogu.

Član 45.

(Ispitni postupak)

- (1) Kada postoje osnovi za dalje razmatranje, Etička komisija pokreće ispitni postupak i licu na koje se prijava odnosi dostavlja sažet opis navoda i razuman rok, ne kraći od osam dana, za izjašnjenje i predlaganje dokaza.
- (2) Etička komisija može pribaviti dokumentaciju, uzeti izjave, zatražiti stručno mišljenje i sprovesti druge primjerene radnje, uz poštovanje povjerljivosti, zaštite podataka i prava učesnika.
- (3) Svako lice dužno je da sačuva relevantne dokaze i sarađuje u granicama zakona i svoje uloge; niko nije dužan da iznosi podatke zaštićene zakonskom tajnom bez odgovarajućeg osnova.
- (4) Postupak se, po pravilu, završava u roku od 60 dana od odluke o pokretanju. Složen predmet može trajati duže uz pisano obrazloženje.

Član 46.

(Prava učesnika i standard odlučivanja)

- (1) Podnosilac i lice na koje se prijava odnosi imaju pravo na dostojanstveno postupanje, obavještenje o toku u mjeri dopuštenoj povjerljivošću, predlaganje dokaza i izjašnjenje o bitnim činjenicama prije donošenja mišljenja.
- (2) Lice na koje se prijava odnosi smatra se da nije prekršilo Kodeks dok se povreda ne utvrdi na osnovu cjelovite i nepristrasne ocjene raspoloživih dokaza.
- (3) Postojanje povrede utvrđuje se kada je na osnovu vjerodostojnih dokaza vjerovatnije da se povreda dogodila nego da nije, osim ako zakon ili drugi obavezujući akt zahtijeva stroži standard.
- (4) Učesnik može imati osobu od povjerenja ili punomoćnika, pod uslovom da se time ne remeti postupak i da to lice čuva povjerljivost.

Član 47.

(Zaštita od odmazde i privremene mjere)

- (1) Zabranjena je odmazda prema podnosiocu prijave, svjedoku, članu komisije, stručnom licu ili drugom učesniku koji postupava u dobroj vjeri.
- (2) Lice koje smatra da trpi odmazdu može je odmah prijaviti Etičkoj komisiji, direktoru ili drugom nadležnom organu, koji preduzima razumne mjere zaštite u okviru svojih ovlaštenja.
- (3) Kada je potrebno spriječiti neposrednu štetu, uticaj na svjedoke, uništavanje dokaza ili ponavljanje moguće povrede, Etička komisija može predložiti direktoru ili drugom nadležnom organu privremenu, srazmjernu i vremenski ograničenu mjeru koja ne prejudicira konačnu odgovornost.

Član 48.

(Mišljenje Etičke komisije)

- (1) Po okončanju postupka Etička komisija donosi obrazloženo mišljenje kojim utvrđuje da povreda nije dokazana, da je povreda učinjena ili da postupak treba obustaviti zbog razloga koji onemogućavaju odlučivanje.
- (2) Ako utvrdi povredu, Etička komisija ocjenjuje njenu prirodu, težinu, namjeru ili nepažnju, trajanje, posljedice, ponavljanje, odnos moći, prihvatanje odgovornosti i mjere preduzete radi ispravke.
- (3) Etička komisija može preporučiti naročito upozorenje, edukaciju, izvinjenje, ispravku evidencije ili publikacije, povlačenje iz odlučivanja, mjere zaštite, unapređenje procedure ili pokretanje odgovarajućeg disciplinskog, radnopravnog ili drugog postupka.
- (4) Etička komisija ne izriče disciplinsku sankciju, osim ako je za to izričito ovlaštena drugim opštim aktom.

Član 49.

(Preispitivanje mišljenja)

- (1) Podnosilac prijave i lice na koje se prijava odnosi mogu Senatu podnijeti zahtjev za preispitivanje mišljenja Etičke komisije u roku od 15 dana od prijema.

- (2) Zahtjev se može zasnivati na bitnoj povredi postupka, očigledno pogrešnoj ocjeni dokaza, nepravilnoj primjeni Kodeksa ili novoj činjenici koju stranka bez svoje krivice ranije nije mogla iznijeti.
- (3) Senat može potvrditi mišljenje, vratiti predmet Etičkoj komisiji na dopunu ili, ako su činjenice dovoljno utvrđene, izmijeniti mišljenje. U odlučivanju ne učestvuje lice u sukobu interesa niti član Etičke komisije koji je postupao u predmetu.
- (4) Podnošenje zahtjeva ne odlaže hitnu zaštitnu mjeru, ali Senat može odlučiti drugačije ako bi njeno izvršenje prouzrokovalo nesrazmjernu štetu.

Član 50.

(Evidencija, izvještavanje i zaštita privatnosti)

- (1) O prijavama, toku postupka, dokazima, mišljenjima i preporukama vodi se zaštićena evidencija sa ograničenim pristupom i rokovima čuvanja utvrđenim propisima i planom arhiviranja.
- (2) Etička komisija najmanje jednom godišnje podnosi Senatu zbirni izvještaj o radu, vrstama razmatranih pitanja, trajanju postupaka i preporukama za prevenciju, bez podataka koji nepotrebno otkrivaju identitet učesnika.
- (3) Podaci o pojedinačnom predmetu objavljuju se samo kada za to postoji pravni osnov i opravdan javni ili institucionalni interes, u najmanjem potrebnom obimu i uz zaštitu prava svih lica.

VII PRIMJENA, PRAĆENJE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 51.

(Savjetovanje i prevencija)

- (1) Akademsko osoblje može od Etičke komisije zatražiti povjerljivo, neobavezujuće mišljenje o etičkoj dilemi prije preduzimanja radnje, osim kada se radi o već pokrenutom predmetu.
- (2) Visoka škola organizuje periodične aktivnosti upoznavanja akademskog osoblja sa Kodeksom, istraživačkim integritetom, sprečavanjem uznemiravanja, sukobom interesa, zaštitom podataka i odgovornom upotrebom AI alata.
- (3) Rukovodioci i mentori podstiču otvoreno postavljanje pitanja i rano rješavanje etičkih rizika bez straha od odmazde.

Član 52.

(Praćenje i unapređivanje Kodeksa)

- (1) Etička komisija prati primjenu Kodeksa i može Senatu predlagati izmjene na osnovu iskustva, promjena zakona, razvoja nastavne i istraživačke prakse i novih tehnoloških ili društvenih rizika.
- (2) Kodeks se preispituje najmanje jednom u četiri godine, a ranije ako nastupi značajna promjena propisa ili institucionalnih potreba.

Član 53.

(Postupci u toku)

- (1) Postupak započet prije stupanja na snagu ovog Kodeksa završava se prema pravilima koja su važila u vrijeme njegovog pokretanja, osim ako su odredbe ovog Kodeksa povoljnije za lice na koje se prijava odnosi i mogu se primijeniti bez ugrožavanja prava drugih.
- (2) Procesne odredbe ovog Kodeksa mogu se odmah primijeniti na radnje koje tek treba preduzeti, ako je to pravično i svrsishodno.

Član 54.

(Prestanak važenja ranijeg Kodeksa)

- (1) Stupanjem na snagu ovog Kodeksa prestaje da važi Etički kodeks nastavnika Visoke škole računarstva i poslovnih komunikacija eMPIRICA u Brčko distriktu BiH, broj: 01-00-008/13-001/13 od 24.12.2013. godine.

Član 55.

(Tumačenje Kodeksa)

- (1) Autentično tumačenje ovog Kodeksa daje Senat.
- (2) Etička komisija može izdavati opšte preporuke i smjernice za primjenu Kodeksa, koje ne mogu mijenjati njegov sadržaj niti prejudicirati odluku u pojedinačnom predmetu.

Član 56.

(Stupanje na snagu)

- (1) Ovaj Kodeks stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja na oglasnoj ploči i internet stranici Visoke škole.
- (2) Kodeks se objavljuje u prečišćenom i pristupačnom elektronskom obliku i dostavlja akademskom osoblju putem službenih kanala komunikacije.

Broj: _____

Brčko, juli 2026. godine

Predsjednik Senata
